

ĐINH-HÙNG

MÊ HỒN CA

THI PHẨM ĐẦU TIÊN

Nhà Sách KHAI TRÍ 62 Lê Lợi SAIGON

ĐINH-HÙNG

MÊ HỒN CA

Thơ

- NGUYÊN THỦY
- THẦN TƯỢNG
- CHIÊU NIỆM
- MÊ HỒN

Nhà sách KHAI TRÍ

62, Lê-Lợi — SAIGON

TÁC PHẨM
ĐINH - HÙNG

sẽ xuất bản:

ĐƯỜNG VÀO TÌNH SỬ	(<i>Thơ</i>)
TRUYỆN LÒNG	(<i>Thơ</i>)
TIẾNG CA BỘ LẠC	(<i>Thơ</i>)
ĐỜI HỒNG NGỌC	(<i>Thơ bằng Văn Xuôi</i>)
TIẾNG NÓI CỦA THƠ	(<i>Cảo Luận</i>)
TIẾNG CA ĐẦU SÚNG	(<i>Hồi Ký</i>)
SỬ GIẢ	(<i>Tùy Bút</i>)

*Hỡi non thẳm trước thời gian xao động !
Đá băng khuâng, màu thạch nhũ phai mờ,
Mấy xuân thu người đứng nhìn sao rụng ?
Ta tìm trên tuyết trắng dấu người xưa.*

«Trong bầy xứ tình phong vũ» là cõi thế gian, nhà thơ vẫn tưởng nghe tiếng gà rơi trong đêm thu xa, rơi xuống một nơi nào hoang sơ và tân tạo. Tiền kiếp thi nhân như ở cả trong nỗi niềm hoài nguyên thủy, còn sự sống xung quanh chỉ là một khung cảnh mơ hồ, giả tạo :

*Lệ in bóng núi mờ nhân ảnh
Mây đỏ về đâu có gặp mình,
Thương Nước Vô Danh, Người Mộng Áo
Ta cười, một nét vẽ hư linh.
Áo thơ đã ố màu tang hải
Em thoát xiêm đi, hiện dáng Tình.*

II – THƠ THẦN TƯỢNG

Trong cõi nguyên thủy hoang sơ, núi non vì đợi chờ lâu ngày đã thành tượng, mỗi âm hưởng đều có một vang bóng dị kỳ. Nỗi mơ ước trở về của nhà thơ, lần này, được thể hiện thêm bằng một bóng dáng mỹ nhân đã trút bỏ xiêm y và trở thành Thần Tượng :

*Những buổi đó ta nhìn em kinh ngạc
Hồn mất dần trong cặp mắt lưu ly,
Ôi mắt xa khơi ! Ôi mắt dị kỳ !
Ta trông đó thấy trời ta mơ ước,
Thấy cả bóng một vầng đông thuở trước
Cả con đường sao mọc lúc ta đi,
Cả chiều sương máy phủ lối ta về
Khấp vũ trụ bỗng vô cùng thương nhớ.*

Những người «kỳ nữ» đó, một khi được tiếp sức rung động, say mê, lại trở lại làm cho chính người đã tạo nên nàng, đau thương và chua xót :

*Ta đặt em lên ngài thờ Nữ-Sắc
Trong âm thầm chiêm ngưỡng một làn da.
Buổi em về, xác thịt tằm hương hoa,
Ta sống mãi thở lấy hồn trinh tiết
Ôi cảm dỗ, cả mình em băng tuyết
Rợn xuân tình lên bộ ngực thanh tân,
Ta gần em, mơ từ ngón bàn chân,
Mắt nhắm lại để lòng nguôi gió bão*

III – THƠ CHIÊU NIỆM

Dưới chân tượng thần linh, cơn phong vũ vẫn nổi, nhà thơ vẫn còn đau khổ như ai. Người tín đồ một lý tưởng cần phải đạt lên nữa, cho đến khi lời nói không còn tình ý, âm nhạc mất hết vấn vương, tất cả mở ra một vùng siêu thoát :

*Này nghe lời nói không tình,
Nghe thanh âm nhạc mất hình mộng xưa.
Thương ôi, Thơ lạc hồn phong nhã
Ta đi gọi bóng ma sầu trong núi hoang vu.
Diệu Thư nàng hỡi, Diệu Thư,
Xuân ai hương lửa?
Hết xuân bài hát tương tư lạc loài.
Mộng viết lên từng bản điệu tang dài,
Lời văn thư kinh dị — Nghệ thuật cười
Một tiếng bi ai.*

TỰA

Cho đến mãi lúc này, mới có một người làm thơ nghĩ đến chuyện xuất bản tác phẩm của một người làm thơ, thì quả tình giọng cảm khái của Đinh Hùng đã vô cùng thấm thía :

*« Ngày lại ngày thương nét mặt nhân gian
Thế sự ấy nên cười hay nên khóc ? »*

Nền thi ca Việt Nam thời tiền chiến đã được định lại giá trị.

Chúng ta yêu Hàn Mặc Tử mà thi tài không có đến hai lần trong rừng thơ Việt Nam, trong rừng thơ quốc tế. Bên ngọn hải đăng le lói một niềm trùg dương cô tịch là Phạm Hài, chơ vơ mấy ngọn tháp Chăm của nhà thơ Lan-Viên họ Chế. Hương hoa man mác, ta gặp lại trong vườn thơ ca dao, địa hạt và đề tài của Nguyễn Bính.

Và đến nay, chúng ta lại được đọc Đinh Hùng, tác giả tập « MÊ HỒN CA ». Nếu lỡ ở cuộc đời, là lái ở nghệ thuật, thì Đinh Hùng may mắn hơn ai hết là được thấy tiếng tăm của mình bền chặt âm thầm trong nhiều tấm lòng mến mộ. Trường hợp đó hẳn hữu, vì ít ai nổi tiếng trước khi ra thơ. Thơ Đinh Hùng thuộc loại nổi tiếng thầm lặng đó.

Đã ngót hai mươi năm nay, thơ Đinh Hùng vẫn cui đượm một màu áo điệu. Cái khát vọng đau đớn và bao la một non nước trường sinh như không bao giờ nguội đượ. Đây « hành lang cô liêu » vẫn ngăn cách Đinh Hùng với cõi đời thực tại. Giữa thế giới văn minh cuồng nhiệt, sự nghiệp và cuộc sống nhà thơ vẫn bàng bạc một thứ không khí phong thần và bộ lạc. Nhà thơ lúc nào cũng như đưng « ngủ trong tòa vân thạch ».

Qua bức màn sương khói, phảng phất một niềm yếm thế mệnh mông, cuộc đời là một đất « NƯỚC VÔ DANH » và cõi phù trầm chỉ toàn những con « NGƯỜI MỘNG ẢO ». Tâm mắt của thi sĩ đã gặp đượ cái « kích thước thứ tư », và sự khám phá một thế giới hồng hoang trái ngược hẳn với cuộc săn tìm khoa học.

Con đường thơ hai mươi năm của Đinh Hùng đưng dẫn ta qua bốn chặng tư tưởng: Nguyên-Thủy, Thần-Tượng, Chiêu-Niệm, Mê-Hồn. Thoạt tiên, ta hãy nghe nhà thơ ca ngợi :

I — THƠ NGUYÊN THỦY

*Đi lên em ơi, đưng khinh thanh
Nhìn trảng ta hát điệu vong tình,
Bốn mùa chuyền dáng xuân thu động
Mây núi buồn nghiêng mái tóc xanh*

Nhà thơ sống giữa cuộc đời mà vẫn mơ tưởng đến thời nguyên thủy. Khúc hát vong tình là khúc hát lên non, khúc hát nguôi quên hết niềm trần lụy. Cũng như nhà thơ Đường xưa từng tả ánh trảng như một ân huệ đầu tiên soi xuống con người thứ nhất, màu tuyết trảng — biểu hiệu sơ khai — dưới mắt Đinh Hùng, trong cảnh núi non bộ lạc, cũng phảng phất in hình đôi bàn chân sơn dã :

I

THƠ NGUYÊN THỦY

Trong ánh sáng đột nhiên bừng dậy, ta kinh ngạc bao nhiêu khi cảm thông theo nhà thi sĩ :

Nhõn tiền chợt sáng thiên cơ...

Rồi ở một thế giới mà mỗi lời nói tiết lộ một tiên tri, mỗi ý tình trở nên một tin tưởng :

*Đêm thiêng thồn thức hồn du mục
Ta vọng lên non tiếng ác thần.
Cửa ngục sóng hồ run ánh lửa,
Trăng mê màu huyết loạn hồng vân.*

Trong cõi mê hồn, mất hết ý nghĩa của tiếng khóc, câu cười, chỉ còn lại nỗi say sưa trác tuyệt :

*Trận cười tan hợp núi sông
Cơn mê kỳ thú lạ lung cỏ hoa.
Hý trường đôi lớp phong ba
Mượn tay nguy tạo xóa khóa biên dâu*

Ta đừng mong gặp ở thơ Đinh Hùng những quan niệm thông thường về nhân sinh thực tại, vì thi sĩ mãi mê tìm về với thời nguyên thủy, thần linh. Tuy vậy, tác phẩm của thi sĩ có một đường lối riêng biệt, một màu sắc tân kỳ.

Có người bảo thơ Đinh Hùng không «phục vụ». Nhưng đó lại là điều tôi cố tránh nói ra đây. Tôi nghĩ rằng, đọc một cuốn thơ đề ghi lấy một đoạn đường thơ, điều cần nhất là ta phải cảm thông, rung động hoàn toàn với nhà thi sĩ : ta muốn là thi sĩ, dẫu chúng ta khác cuộc đời, nghĩa là không cùng quan niệm.

Song le, quan niệm khác không ngăn cấm một đồng cảm xâu

xa. Biết hiểu, biết yêu, quan niệm hay lý tưởng của ta mới có thể sáng suốt. Huống chi đây, là một sự nghiệp tận tụy trong mười mấy năm đằng đẵng, những dị thảo và kỳ hoa góp thớm vào khu vườn văn học.

Hai mươi năm nay, Đinh Hùng là một tâm hồn cô đơn. Nhưng từ lúc này, nhà thơ không còn lẻ loi nữa : tác phẩm của thi sĩ gửi đi đã được cuộc đời đón nhận.

NHÀ XUẤT BẢN

Bài ca man rợ

Lòng đã khác ta trở về Đô Thị,
Bỏ thiên nhiên huyền bí của ta xưa
Bóng ta đi trùm khắp lối hoang sơ,
Và chân bước nghe chuyển rung đổi suối.
Lá cỏ sắc vương đầy trên tóc rồi,
Ta khoác vai manh áo dầm hương rừng
Rồi ta đi, khí núi bồng trên lưng,
Mắt hung ác và hình dung cổ quái.

Trông thầy ta, cả cõi đời kinh hãi,
Dòng sông con nép cạnh núi biên thù.
Đường châu thành quản quai dưới chân đi,
Xao động hết loài cỏ hoa đồng nội.
Người và vật nhìn ta không dám nói,
Chân lảng xa, từng cặp mắt e dè.
Ta ngán ngờ nhìn theo bóng ngựa xe,
Nhìn theo mãi đèn khi đời lánh cả.
Và ta thấy hiện nguyên lòng sơn dã :
Cánh sắc này bỗng nhuộm máu tà dương.
Ta xót thương, ta căm giận, hung cuồng,
Ta găm thét, rung mây trời thề sự.
Rối dữ tợn, ta vùng đi khắp xứ,
Nắm hai vai người tục khách qua đường.
Lòng lạ lùng tìm ảnh với tìm hương.
Nhưng lẫn lộn chỉ thấy màu xiêm áo.
Trán thì phảng — ôi đâu là kiêu ngạo ?
Đâu hồn nhiên trên nét vẽ râu mày ?
Ta ghi người tắt thở ở trong tay,

Miệng quát hỏi: có phải người là bạn ?
Ôi ngờ ngác một lũ người vong bản,
Mất tinh thần từ những thuở xa xôi !
Ta về đây lạ hết các người rồi,
Lạ tình cảm, lạ đời chung, cách sống.
Trong bờ ngõ duy lòng còn chút mộng,
Ta đi tìm người thiếu nữ ngày xưa.
Nàng không mong, ta đi đến không ngờ,
Giây phút ấy thực mắt nhìn tận mắt.
Ta cười mỉm, bỗng thấy nàng che mặt,
Ta giơ tay, nàng khiếp sợ lùi xa,
Ta lại điên rồ, đau đớn, xót xa.
Trong cô độc, thấy tình thương cũng mất.
Ôm Nhan Sắc với hai bàn tay sắt,
Ta nhìn ai — ôi khoé mắt ta nhìn !
Em có là ma, là quỷ, là tiên ?
Em có mây linh hồn, bao nhiêu mộng ?
Em còn trái tim nào đang xúc động ?
Em có gì, trong xác thịt như hoa ?
Lạc thiên nhiên đến cả bọn đàn bà,
Với những vẻ dung nhan kiểu diêm nhật.
Ta lão đảo vùng đứng lên cười ngật,
Ghì chặt nàng cho chết giữa mê ly.
Rối dây xéo lên sông núi đô kỳ,
Bên thành quách ta ra tay tàn phá.
Giữa hoang loạn của lâu đài, đình tạ,
Ta thần nhiên, đi trở lại núi rừng.
Một mặt trời đẫm máu xương sau lưng.

Những hướng sao rơi

KHI Miêu Đường kia phá bỏ rồi.
Ta đi về những hướng sao rơi.
Lạc loài theo dấu chân cầm thú,
Từng vệt dương sa mọc khắp người.

Sau trái cô sơn, ngày lại ngày,
Hồn kinh kỳ hiện dưới chân mây.
Đôi tay vò xé loài hoang thảo,
Đỏ máu căm hờn trên cỏ cây.

Rối những đêm sâu bóng hiện về,
Vượn lâm tuyến khóc rợn trăng khuya.
Đâu đây u uất hồn sơ cổ,
Từng bóng ma rừng theo bước đi.

Ta đèn sừng non rẽ cỏ gai
Sông đây ghi trước mảnh di hài.
Lẩn trong kiền trúc tòa vân thạch,
Hồn cổ ngồi chung, mộng vẫn dài.

Từng buổi hoàng hôn xuống lạ kỳ,
Ta nằm trên cỏ lắng tai nghe...
Thèm ăn một chút hoa man dại,
Rối ngủ như loài muôn thú kia.

Người gái thiên nhiên

NÀNG lớn lên giữa mùa xuân hoa cỏ,
Nửa linh hồn u ám bóng non xanh.
Ngoài thiên nhiên nở bừng thân mỹ nữ,
Nàng yêu ta, huyền hoặc mỗi kỳ tình.
Ôi bí mật của tâm lòng để ngỏ!
Đã ai vào dò xét truyện rừng sâu?
Trái sông nước, vượt qua từng châu thổ,
Ta đèn đây nghe vọng núi kêu sầu.

Cảnh diễm lệ ngân ngơ hồn cảm thú,
Thôi dừng chân, xem Nhan Sắc lên ngàn.
Nỗi vui mừng nở trắng ý phong lan,
Chiều hương lạ, mộng rừng về nghi ngút.
Chúng tôi gặp nhau bên dòng suối ngọt,
Làm đôi người cô độc thuở sơ khai:
Nàng băng khuâng đọt lửa những đêm dài,
Ta từng buổi bơ vơ tìm bộ lạc.
Nàng là Gái-Muôn-Đời không đổi khác:
Bộ ngực tròn nuôi cuộc sông đương xuân,